

Przetwarzanie danych i odkrywanie wiedzy

☰ Contents

[Wprowadzenie do uczenia maszynowego](#)

[Uczenie maszynowe przy pomocy sklearn](#)

[Wczytanie zbioru danych](#)

[Preprocessing zbioru danych](#)

[Obsługa danych brakujących](#)

[Transformacje cech](#)

[Kodowanie cech kategorycznych](#)

[Wektoryzacja tekstu](#)

[Inżynieria cech \(ang. feature engineering\)](#)

[Selekcja cech / redukcja wymiarowości](#)

[Uczenie modelu](#)

[Potoki](#)

[Analiza jakości modelu](#)

[Validacja krzyżowa](#)

[Print to PDF](#) ▶

[Na licencji Pixabay](#)

L5: Tworzenie modeli uczenia maszynowego

Wprowadzenie do uczenia maszynowego

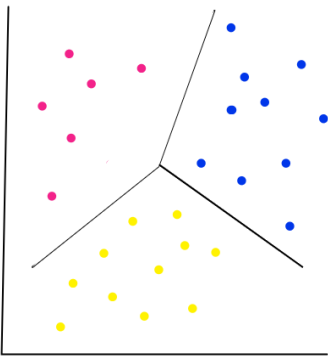
1. Uczenie maszynowe (ang. *machine learning*) jest obecnie najpopularniejszą dziedziną sztucznej inteligencji.
2. Polega ono na automatycznej budowie *modelu* poprzez ekspozycję *algorytmu* na *dane treningowe* w procesie zwanym *uczeniem*.
3. Model uczenia maszynowego posiada zdolność rozpoznawania wzorców wykrytych w danych, dzięki czemu jest w stanie dokonywać *predykcji*.
4. Celem uczenia maszynowego jest tworzenie modeli zdolnych do *generalizacji*, tj. poprawnego predykowania na danych nie użytych do treningu.

W zależności od problemu który ma zostać rozwiązany, stosuje się różne metody i algorytmy, w szczególności:

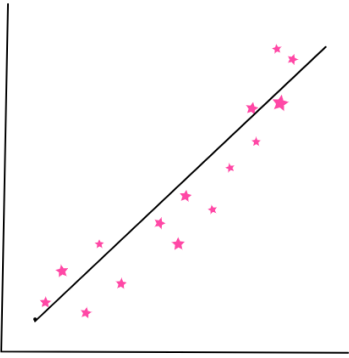
- jeśli celem jest przypisanie danym pewnej kategorycznej etykiety, mówimy o *klasyfikacji* - np. określenie czy na zdjęciu jest kot, czy pies
- jeśli celem jest umiejscowienie danych na pewnej ciągłej skali liczbowej, mówimy o *regresji* - np. prognozowanie wartości produktu
- jeśli celem jest zgrupowanie podobnych sobie danych, mówimy o *klasteryzacji* - np. przypisanie użytkowników Twittera do grup w zależności od poruszanych tematów

Klasyfikacja i regresja są przykładami *uczenia nadzorowanego*, gdzie do treningu oprócz danych wejściowych opisujących problem, musimy też posiadać *etykiety*, tj. klasę lub wartość która ma być wyjściem modelu.

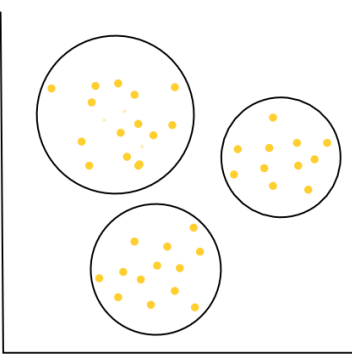
Klasteryzacja to przykład *uczenia nienadzorowanego*, gdzie model realizuje swoje zadanie bez dodatkowych informacji z naszej strony.

klasyfikacja

regresja

klasteryzacja

Uczenie maszynowe przy pomocy sklearn

Scikit-learn (aka sklearn) jest aktualnie najpopularniejszą biblioteką w Pythonie pozwalającą kompleksowo przeprowadzać proces machine learningowy, który zazwyczaj składa się z następujących elementów:

1. wczytanie zbioru danych
2. preprocessing zbioru:
 - transformacje cech (skalowanie, kodowanie, dyskretyzacja, embeddowanie, ekstrakcja cech itd)
 - rozwiązanie kwestii brakujących danych
 - rozwiązanie kwestii powtarzających się danych
 - rozwiązanie kwestii imbalance klas (oversampling/undersampling)
 - augmentacja danych
3. inżynieria cech
4. uczenie modelu
5. dostosowywanie (fine-tuning) parametrów

Instalacja przebiega standardowo:

```
pip install scikit-learn
```

Wczytanie zbioru danych

Scikit-learn posiada wbudowany zestaw standardowych, benchmarkowych zbiorów danych - jak np. używany w przykładzie zbiór *wine*. Pozwala także w prosty sposób generować syntetyczne dane.

Więcej informacji o dostępnych w bibliotece zbiorach danych [tutaj](#)

```
import pandas as pd

dataset = pd.read_csv(
    "../docs/lab3/wine_with_nulls.csv",
)

x = dataset.drop(columns=["target"])
y = dataset["target"]
```


Trzymając się przyjętej konwencji matematycznej, zbiór danych wejściowych nazywamy **x**, natomiast wyjściowych - **y**

Preprocessing zbioru danych

Odpowiednie przygotowanie danych uczących jest kluczem do sukcesu każdego przedsięwzięcia machine learningu - w myśl zasady **Garbage in, garbage out**. Przed przystąpieniem do uczenia, zazwyczaj konieczne jest wykonanie co najmniej kilku kroków wstępnego przetwarzania danych.

Krok ten silnie uzależniony jest od samych danych - inaczej przygotowywać będziemy dane tekstowe, numeryczne, dźwiękowe czy obrazy. Dużą rolę gra tutaj także planowany do użycia algorytm - część z nich wymaga np. ustandaryzowanych danych.

Duże znaczenie dla jakości procesu ma balans klas - w przypadku danych niezbalansowanych, część algorytmów wykazuje tendencje do preferowania klasy nadreprezentowanej, przez co popełniają błędy.

 Important

Większość algorytmów i klas zawartych w scikit-learn implementuje interfejs fit/transform - tj. przy pomocy funkcji **fit** dokonywane jest dopasowywanie algorytmów do danych uczących (uczenie/ustalanie parametrów modelu), natomiast przy pomocy funkcji **transform** dokonywane jest przekształcenie danych.

 Important

Funkcji **fit** używamy na danych treningowych, NIGDY na testowych!

W naszym komfortowym przykładzie nie ma dużej potrzeby dostosowywania danych:

- klasy są w miarę dobrze zbalansowane
- nie ma duplikatów
- nie ma danych kategorycznych, poza etykietą, więc nie ma potrzeby ich kodowania

Obsługa danych brakujących

W przetwarzanym zbiorze danych występują brakujące wartości. Dane w takiej postaci nie nadają się do celów uczenia maszynowego.

Istnieją dwa podejścia na rozwiązanie tej kwestii:

- usunięcie rekordów zawierających brakujące wartości
- uzupełnienie tych wartości

Usunięcie rekordów z brakującymi danymi

Jest to rozwiązanie najprostsze i potencjalnie najlepsze dla jakości klasyfikacji - usuwając “niepewne” rekordy, uczymy klasyfikator jedynie na pełnowartościowych danych.

Minusem tego rozwiązania jest jednakże zmniejszenie się zbioru danych - polecane jest jego stosowanie jedynie w przypadku, gdy mamy wystarczającą ilość danych

```
# sprawdzmy, czy faktycznie występują brakujące wartości
print(x.isna().any())
print(x.shape, "\n\n")

# usuńmy je
x_dropped = x.dropna(axis=0)

# sprawdzmy ponownie
print(x_dropped.isna().any())
print(x_dropped.shape)
```

alcohol	True
malic_acid	True
ash	True
alcalinity_of_ash	True
magnesium	True
total_phenols	True
flavanoids	True
nonflavanoid_phenols	True
proanthocyanins	True
color_intensity	True
hue	True
od280/od315_of_diluted_wines	True
proline	True
dtype: bool	
(178, 13)	

alcohol	False
malic_acid	False
ash	False
alcalinity_of_ash	False
magnesium	False
total_phenols	False
flavanoids	False
nonflavanoid_phenols	False
proanthocyanins	False
color_intensity	False
hue	False
od280/od315_of_diluted_wines	False
proline	False
dtype: bool	
(98, 13)	

Uzupełnianie danych brakujących

W przypadku gdy mamy niedostateczną ilość danych i nie możemy ich usunąć bez konsekwencji, alternatywą jest uzupełnienie danych.

W tym celu należy wybrać odpowiednią wartość. Najpopularniejsze strategie to:

- wybranie odpowiedniej statystyki (średnia/mediana) w zbiorze
- wybranie odpowiedniej statystyki (średnia/mediana) w danej klasie
- wybranie wartości najczęstszej w zbiorze
- wybranie wartości najczęstszej w danej klasie
- interpolacja wartości

Przydatne metody biblioteki Pandas: [fillna](https://pandas.pydata.org/pandas-docs/stable/reference/api/pandas.DataFrame.fillna.html#pandas.DataFrame.fillna) [interpolate](https://pandas.pydata.org/pandas-docs/stable/reference/api/pandas.DataFrame.interpolate.html#pandas.DataFrame.interpolate)

```
# uzupełnimy wartości średnimi w zbiorze

x = x.fillna(value=x.mean())
x
```

	alcohol	malic_acid	ash	alcalinity_of_ash	magnesium	total_phenols	flavanoids	nonflav
0	14.23	1.71	2.43	15.6	127.0	2.800000	3.06000	
1	13.20	1.78	2.14	11.2	100.0	2.650000	2.76000	
2	13.16	2.36	2.67	18.6	101.0	2.291988	3.24000	
3	14.37	1.95	2.50	16.8	113.0	3.850000	2.01976	
4	13.24	2.59	2.36	21.0	118.0	2.800000	2.69000	
...
173	13.71	5.65	2.45	20.5	95.0	1.680000	0.61000	
174	13.40	3.91	2.48	23.0	102.0	1.800000	0.75000	
175	13.27	4.28	2.26	20.0	120.0	1.590000	0.69000	
176	13.17	2.59	2.37	20.0	120.0	1.650000	0.68000	
177	14.13	4.10	2.36	24.5	96.0	2.050000	0.76000	

178 rows × 13 columns

Transformacje cech

Skalowanie wartości cech

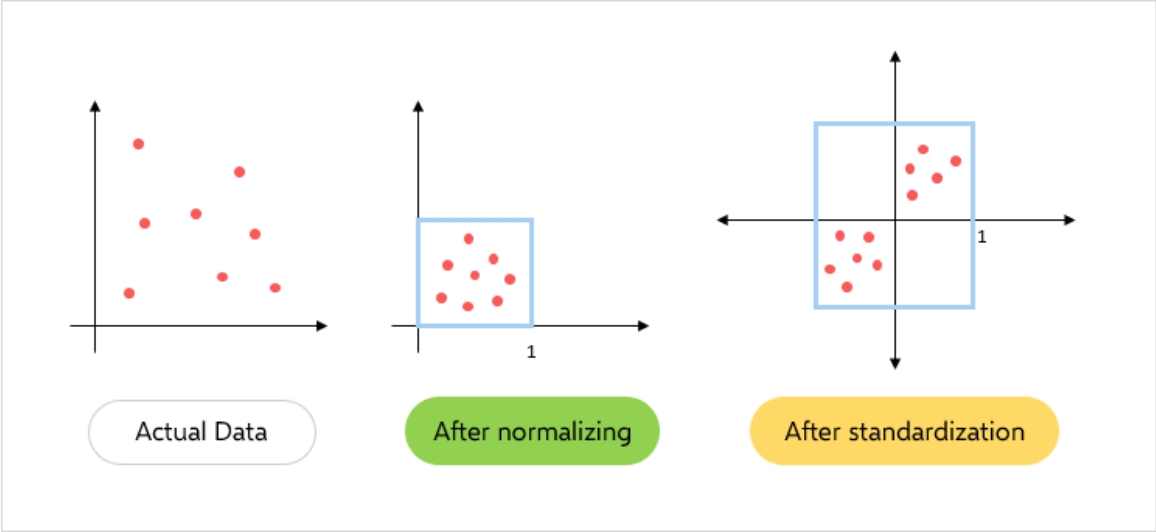
Część algorytmów jest wrażliwa na zróżnicowanie wartości poszczególnych cech. Są to w szczególności:

- algorytmy bazujące na gradientach - np. regresja logistyczna, sieci neuronowe
- algorytmy bazujące na odległościach - np. kNN, SVM, k-means

Niektóre algorytmy doskonale radzą sobie nawet z dużymi dysproporcjami rozkładami wartości poszczególnych cech - w szczególności np. drzewa decyzyjne i lasy losowe.

Istnieją dwie standardowe metody skalowania cech:

- standaryzacja - przekształcenie wartości posiadających rozkład zbliżony do normalnego do takiego posiadającego średnią w zerze i odchylenie standardowe równe 1
- normalizacja - przekształcenie wartości o nieznanym rozkładzie do takiego, który ma maksymalną wartości równą 1. Jest wrażliwa na outliery!

Standaryzacja cech

```
from sklearn.preprocessing import StandardScaler

# zdefiniujmy funkcję wyświetlającą statystyki średniej i odchylenia standardowego
def print_dataset_stats(x):
    print("Średnia cech:\n", x.mean(axis=0))
    print()
    print("Odchylenie standardowe cech:\n", x.std(axis=0))
    print()

scaler = StandardScaler().fit(x)

print("Przed standaryzacją")
print_dataset_stats(x)
x = scaler.transform(x)
print("Po standaryzacji")
print_dataset_stats(x)
```

```
Przed standaryzacją
Średnia cech:
 alcohol          13.009357
 malic_acid        2.318059
 ash              2.360000
 alcalinity_of_ash 19.404790
 magnesium       100.088757
 total_phenols     2.291988
 flavanoids        2.019760
 nonflavanoid_phenols 0.365614
 proanthocyanins   1.583295
 color_intensity   5.009529
 hue               0.959920
 od280/od315_of_diluted_wines 2.615176
 proline          756.209302
dtype: float64

Odchylenie standardowe cech:
 alcohol          0.803573
 malic_acid        1.083068
 ash              0.268717
 alcalinity_of_ash 3.223883
 magnesium       14.117679
 total_phenols     0.613800
 flavanoids        0.974356
 nonflavanoid_phenols 0.120615
 proanthocyanins   0.564260
 color_intensity   2.240211
 hue               0.226580
 od280/od315_of_diluted_wines 0.690702
 proline          310.213727
dtype: float64

Po standaryzacji
Średnia cech:
 [-3.43295929e-15 -1.59672525e-16 -1.18694068e-15 -4.39099443e-16
  1.75639777e-15  1.99590656e-16  0.00000000e+00 -2.79426919e-16
 -3.99181312e-17  2.99385984e-16 -4.79017575e-16  3.19345050e-16
 -1.99590656e-16]

Odchylenie standardowe cech:
 [1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.  1.]
```

➡ See also

Do normalizacji służy analogiczny moduł sklearn - [MinMaxScaler](#)

Kodowanie cech kategorycznych

Kodowanie cech kategorycznych ma na celu przekształcenie ich do formy numerycznej, by umożliwić ich obsługę przez algorytmy ML. Nie wszystkie algorytmy wymagają kodowania (np. drzewa)

Label encoding

Polega na przypisywaniu wartościom kategorycznym kolejnych wartości liczbowych, np:

```
from sklearn import preprocessing

le = preprocessing.LabelEncoder()
le.fit_transform(["paris", "paris", "tokyo", "amsterdam"])
```

```
array([1, 1, 2, 0])
```

Important

Wartości są przypisywane w kolejności alfabetycznej, stąd algorytm może zostać wprowadzony w błąd, jeśli dane nie wykazują takiej zależności!

One-hot encoding

Alternatywą jest zakodować wartości jako wektor, gdzie każda pozycja odpowiada jednej z wartości:

```
enc = preprocessing.OneHotEncoder()
enc.fit_transform([["paris"], ["paris"], ["tokyo"], ["amsterdam"]]).toarray()
```

```
array([[0., 1., 0.],
       [0., 1., 0.],
       [0., 0., 1.],
       [1., 0., 0.]])
```

Wektoryzacja tekstu

Podstawową metodą zamiany tekstu na wektor liczbowy jest metoda Bag-of-Words. To rozbudowa metody one-hot encoding dla danych tekstowych (w technicznej implementacji używane są rzadkie macierze).

Plusem jest jej prostota, minusem całkowity brak uwzględnienia zależności w tekście

```
from sklearn.feature_extraction.text import CountVectorizer
from sklearn.datasets import fetch_20newsgroups

newsgroups = fetch_20newsgroups(
    subset="train",
    categories=["alt.atheism", "sci.space"],
    remove=("headers", "footers", "quotes"),
)

count_vect = CountVectorizer()
x_train_counts = count_vect.fit_transform(newsgroups["data"])
x_train_counts.shape
```

```
(1073, 18217)
```

```
count_vect.vocabulary_.get("space")
```

```
15360
```

```
xxx = count_vect.transform(
    ["god saved a space shuttle from atheism revolution"]
).toarray()
print(xxx)
print(xxx.shape)
print(xxx.sum())
```

```
[[0 0 0 ... 0 0 0]]
(1, 18217)
7
```

Inżynieria cech (ang. feature engineering)

Inżynieria cech jest procesem wykorzystywania wiedzy domenowej na temat danych do tworzenia funkcji umożliwiających działanie algorytmów uczenia maszynowego. Poprawne przygotowanie cech bardzo zwiększa moc predykcyjną algorytmów.

Przykładowo, mając dane nt. pewnej populacji, cecha wzrostu danego człowieka może nie mieć mocy predykcyjnej lub jest ona ciężka do użycia przez prostsze algorytmy. Niemniej przekształcenie jej do informacji o tym czy dany człowiek jest wyższy/niższy od średniego wzrostu w danej populacji może pomóc.

Selekcja cech / redukcja wymiarowości

W wielu zbiorach danych występują cechy, które nie są informacyjne. Usunięcie takich cech często pozwala na poprawę jakości predykcji. Ograniczenie ilości cech ułatwia także technicznie proces uczenia - algorytm musi przetworzyc mniej danych, wiec dzieje się to szybciej. Istnieje wiele metod selekcji cech, np. bazujących na testach statystycznych. Ich ogólna idea polega na ocenieniu cech wg. zadanej miary jakości, a następnie wyboru najbardziej wartościowych.

```
# usunięcie cech z niską wariancją

from sklearn.feature_selection import VarianceThreshold

x = [[0, 0, 1], [0, 1, 0], [1, 0, 0], [0, 1, 1], [0, 1, 0], [0, 1, 1]]
sel = VarianceThreshold(threshold=(0.8 * (1 - 0.8)))
sel.fit_transform(x)
```

```
array([[0, 1],
       [1, 0],
       [0, 0],
       [1, 1],
       [1, 0],
       [1, 1]])
```

```
# usunięcie cech na podstawie testu statystycznego

from sklearn.datasets import load_wine
from sklearn.feature_selection import SelectKBest
from sklearn.feature_selection import chi2

x, y = load_wine(return_X_y=True)
print(x.shape)
x_new = SelectKBest(chi2, k=6).fit_transform(x, y)
print(x_new.shape)
```

```
(178, 13)
(178, 6)
```

Alternatywnie stosuje się metody redukcji wymiarowości. W przeciwieństwie do selekcji cech, która jedynie wybiera spośród istniejących już danych pewien ich podzbiór, algorytmy redukcji wymiarowości przekształcają dane, tworząc nowe, bardziej informacyjne cechy. Najpopularniejszą metodą redukcji wymiarowości jest **PCA**

Uczenie modelu

Mając odpowiednio przygotowane dane, możemy przystąpić do procesu uczenia. Pierwszym krokiem będzie podział zbioru na część treningową (na której nauczymy model) oraz testową (na której przetestujemy jego jakość). Taki podział pozwala zmierzyć zdolność modelu do generalizacji - sprawdzamy jakość na danych, które nie były użyte do nauki, których “model wcześniej nie widział”.

```
from sklearn.model_selection import train_test_split

x_train, x_test, y_train, y_test = train_test_split(
    x, y, test_size=0.2, random_state=666
)
```

```
print("x_train: ", x_train.shape)
print("x_test: ", x_test.shape)
print("y_train: ", y_train.shape)
print("y_test: ", y_test.shape)
```

```
x_train:  (142, 13)
x_test:   (36, 13)
y_train:  (142,)
y_test:   (36,)
```

Finalnie jesteśmy gotowi stworzyć klasyfikator. Dla przykładu użyjemy algorytmu SVM. Przykłady innych modeli można znaleźć [tutaj](#)

```
from sklearn.svm import SVC

classifier = SVC()
classifier.fit(x_train, y_train)
```

```
SVC()
```

Możemy go teraz użyć w celu predykcji nowych wartości:

```
classifier.predict(x_test[:2])
```

```
array([2, 1])
```

!

Important

Istnieje wiele modeli uczenia maszynowego. Wybór odpowiedniego zależy od problemu który rozwiązujemy, danych które posiadamy, pożądanemu rezultatowi i warunkom działania (np. pożądana szybkość uczenia i inferencji).

Do najpopularniejszych modeli nadzorowanych należą - drzewa decyzyjne (i lasy losowe), kNN, SVM, Naive Bayes, sieci neuronowe.

Niestety, dokładne wprowadzenie w fascynującą dziedzinę modelu uczenia maszynowego leży poza zakresem tego laboratorium.

Potoki

W przypadku bardziej rozbudowanego preprocessingu, niezwykle przydatna staje się możliwość łączenia wszystkich użytych mechanizmów w jeden potok:

```
from sklearn.pipeline import make_pipeline
from sklearn.datasets import load_wine

x, y = load_wine(return_X_y=True)
x_train, x_test, y_train, y_test = train_test_split(
    x, y, test_size=0.2, random_state=13
)

pipeline_classifier = make_pipeline(
    StandardScaler(), VarianceThreshold(threshold=(0.8 * (1 - 0.8))), SVC()
)

pipeline_classifier.fit(x_train, y_train)
```

```
Pipeline(steps=[('standardscaler', StandardScaler()),
                 ('variancethreshold',
                  VarianceThreshold(threshold=0.15999999999999998)),
                 ('svc', SVC())])
```

```
pipeline_classifier.predict(x_test[:2])
```

```
array([2, 0])
```

Analiza jakości modelu

Na tym etapie posiadamy zbiór danych podzielony na część treningową i testową, oraz klasyfikator nauczony na części treningowej. Jak sprawdzić, jak dobrze jest on nauczony?

Do określenia jakości modelu służy szereg metryk, różnych w zależności od problemu.

W zadaniu klasyfikacji, standardowo używa się następujących miar wywodzących się z klasyfikacji binarnej:

- accuracy, oznaczająca procent poprawnie oznaczonych przykładów
- F1 - będąca średnią miar **precision** i **recall**, mierzących skłonności modelu do niepopoętniania błędów

```
from sklearn.metrics import f1_score
from sklearn.metrics import accuracy_score

y_predicted = pipeline_classifier.predict(x_test)

print("Accuracy: ", accuracy_score(y_test, y_predicted))
print("F1: ", f1_score(y_test, y_predicted, average="macro"))
```

```
Accuracy:  0.9722222222222222
F1:  0.9696394686907022
```

Dokładniejsze informacje o jakości klasyfikacji możemy uzyskać np. przy pomocy metody **classification_report**

```
from sklearn.metrics import classification_report

print(classification_report(y_test, y_predicted))
```

	precision	recall	f1-score	support
0	1.00	1.00	1.00	12
1	0.94	1.00	0.97	15
2	1.00	0.89	0.94	9
accuracy			0.97	36
macro avg	0.98	0.96	0.97	36
weighted avg	0.97	0.97	0.97	36

W przypadku zadania regresji, standardowo używaną miarą jest błąd średniokwadratowy (**ang. mean square error**). Więcej informacji o różnych rodzajach metryk jakości modelu - [tutaj](#)

Walidacja krzyżowa

Powyżej nauczyliśmy model klasyfikować - i to z bardzo dobrą jakością!

Jednakże, nauczyliśmy nasz model na pewnym podzbiorze danych i przetestowaliśmy na innym. Nie mamy pewności, czy model sam w sobie wykazuje się dobrą jakością, czy to akurat ten specyficzny wybór podzbiorów danych daje tak dobre wyniki.

Z pomocą przychodzi tutaj **walidacja krzyżowa | sprawdzanie krzyżowe (ang. cross-validation)**. Jest to procedura polegająca na kilkukrotnym uruchomieniu procedury uczenia modelu, za każdym razem na innym podzbiorze danych. Uśredniony wynik takich kilku modeli pozwala z większą dokładnością wyrokować o jakości samego modelu.

```
from sklearn.model_selection import cross_validate

x, y = load_wine(return_X_y=True)
cv_results = cross_validate(pipeline_classifier, x, y, scoring="f1_macro")
```

```
cv_results["test_score"].mean()
```

```
0.983504493924021
```

By Tomasz Kajdanowicz, Kamil Tagowski, Krzysztof Rajda, Albert Sawczyn, Piotr Bielak
© Copyright 2023.